

Дерева

Персіваль Еверетт

ОЗНАЙОМЧИЙ ФРАГМЕНТ

Переклад — Іларія Шевченко

© Видавничий дім «Фабула». Усі права застережено.

Фрагмент надано для ознайомлення. Повна книжка — nashaknyga.com.ua

1

Місто Мані{1}, штат Міссісіпі, має саме такий вигляд, як звучить. Назване завдяки південній схильності до іронії і супутньої традиції неуктва, це місто навіює легкий смуток, засвідчуючи невігластво, яке необхідно чітко усвідомлювати, оскільки воно є і нікуди не поділося.

На виїзді з Мані розкинулося умовне «передмістя», яке можна навіть уважати окремим районом: доволі велике скупчення двоповерхових ранчо, облицьованих вініловими фасадними панелями, і вузьких прямокутних будиночків, що неофіційно зветься «Смол Чендж»{2}. На одному із задніх дворів, порослих зів'ялою травою, навколо облізлого порожнього басейну, прикрашеного вицвілими зображеннями русалок, відбувалося скромне сімейне зібрання. Про свято чи якусь особливу нагоду не йшлося — звичайне зібрання, і по всьому.

То був дім Віта Браянта та його дружини Шарлін. Віт завжди, безперервно метався від однієї роботи до іншої, немовби зависаючи в повітрі між різними роботами. Шарлін ніколи не проминала нагоди зауважити, що слово «між» зазвичай передбачає наявність двох кінців, двох варіантів або двох місць призначення, а Віт за все своє життя мав одну-єдину пристойну роботу, тож не міг перебувати «між» чимось і чимось. Сама Шарлін працювала реєстраторкою в компанії «Обмін Тракторів Мані Власник Дж. Едгар Прайс» (офіційна ділова назва, що писалася без жодної коми), яка займалася продажами і наданням послуг, хоча це підприємство не обміняло багато тракторів і навіть не відремонтувало помітну їхню кількість. Місто Мані та його околиці переживали важкі часи. Шарлін завше носила жовтий спортивний топ того ж кольору, що і її фарбоване пишне волосся; вона одягалася так, бо знала — це сердить Віта. Віт випивав незліченні бляшанки пива «Фальстаф» і

викурював незліченну кількість сигарет «Вірджинія Слімс», називав себе феміністом і часто казав дітям, що пиво потрібне йому, щоби його великий живіт залишався належним чином здутим, а сигарети необхідні для поліпшення травлення.

Виходячи надвір, мати Віта — Бабуня Керолін, або Бабуня К., — пересувалася на одному з електровізків із широкими шинами на кшталт тих, що продаються в «Семс Клаб». Узагалі-то йшлося не просто про подібність із пристроями із «Семс Клаб»{3} — насправді цей візок був назавжди позичений в одній із крамниць тієї мережі, розташований у Грінвуді. Він був червоний, на ньому залишалися вицвілі білі літери «ем Кла». Потужний електродвигун повсякчас видавав оглушливе гудіння, внаслідок чого розмова зі старою перетворювалася на справжнє випробування.

Бабуня К. постійно мала дещо засмучений вигляд. А чому б їй не сумувати? Віт був її сином. Шарлін ненавиділа її майже так само сильно, як Віта, хоча ніколи не показувала цього, адже йшлося про стару жінку, а на Півдні шанують старших. Її четверо онуків, від трьох до десяти років, не були схожими один на одного, проте могли належати лише до цієї родини. Вони називали свого батька на ім'я, а матері дали прізвисько «криклива сексі-мама» через те, що вона глибокої ночі користувалася рацією під час розмов із далекобійниками, коли всі спали, а зрідка вдень, готуючи їжу.

Її балаканина по рації дратувала Віта почасти тому, що нагадувала йому про його єдину роботу: колись він перевозив фрукти й овочі для мережі супермаркетів «Пірі-Бірі». Він утратив цю роботу, коли заснув за кермом і його вантажівка з'їхала з мосту. Але не цілком — упродовж багатьох годин кабіна висіла над річкою Мала Таллагачі, аж поки Віта не врятували. Його зняли з вантажівки екскаватором, який пригнали з округу Лефлор. Віт міг би уникнути звільнення, якби вантажівка не застрягла, а відразу, остаточно й безнадійно рухнула з мосту, стрімко занурившись у багнисту річку.

Так склалося, що репортери мали вдосталь часу, аби роздмухати цю історію і показати її на CNN, Fox News та YouTube. Сюжет повторювався кожні дванадцять хвилин і став вірусним. Убивчо смішним вийшов такий кадр: сорок бляшанок пива «Фальстаф» викотилися з кабіни і полетіли в потік, що вирував унизу. Утім, усе було би не так погано, якби Віт не стискав одну бляшанку в здоровезному кулаку, коли видивався на ківш екскаватора.

На сімейному зібранні також був присутній молодший син брата Бабуні К.— Джуніор Джуніор. Його батько, Дж. В. Майлам, звався Джуніор, тож син став Джуніором Джуніором. Так, його звали Джуніор Джуніор, а не Дж. Джуніор, або Джуніор Дж. І навіть не Дж. Дж. Його батько, якого називали «просто Джуніор» після народження сина, помер від «раку», як це визначила Бабуня К., десять років тому. Він пішов із життя за місяць після Роя, її чоловіка і батька Віта. Вона вважала значущим той факт, що вони померли від однієї хвороби.

— Бабуню К., тобі не жарко в цьому смішному капелюсі? — прокричала Шарлін, намагаючись перекрити гудіння двигуна.

— Що ти кажеш?

— Я кажу, що цей капелюх не містить у собі ні соломинки. Він радше нагадує вініловий чохол або щось подібне. І на ньому немає жодних дірочок, що пропускають повітря.

— Що?

— Вона не чує тебе, сексі-мамо,— мовила її десятилітня донька.— Вона взагалі нічого не чує. Глуха як пень.

— Чорт забирай, Лулабель! Я знаю, що вона глуха. Але ніхто не зможе сказати, що я не попереджала її, коли вона помре від сонячного удару.— Шарлін знову позирнула на Бабуню К.— А ця штуковина, у яку вона загорнулася, теж гріє... І тобі стає ще спекотніше! — раптом заволала вона звертаючись до старої.— Як ти досі жива, хотіла би я знати!

— Дай моїй мамі спокій,— утрутився Віт, криво усміхаючись. Невідомо, чи то була усмішка. Його рот повсякчас був перекошений у дивній гримасі. Багато хто вважав, що кілька місяців тому він пережив мікроінсульт, коли їв реберця-барбекю.

— Вона знову натягнула той сміхотворний теплий капелюх,— відповіла Шарлін.— Їй стане зле.

— І що з того? Їй все одно. Чому тебе це обходить?

Джуніор Джуніор закрутив кришечку на обмотаній папером пляшці.

— Якого дідька у цьому басейні немає води? — спитав він.

— Клята штука протікає,— відказав Віт.— На стіні є тріщина — там, де Мевіс Діл плюхнулася своєю жирною дупою. Вона навіть не спробувала плисти. Просто йшла і гепнулася.

— А чому вона впала туди?

— Вона — товстуха, Джуніоре Джуніоре, от і гепнулася,— зауважила Шарлін.— Важке тіло тягне вниз. Без варіантів. Сила тяжіння. Віт може розповісти тобі про це. Так, Віте? Ти ж знаєш геть усе про силу тяжіння.

— Іди в сраку,— відрізав той.

— Я не дозволю так висловлюватися у присутності моїх онуків,— озвалася Бабуня К.

— А як вона, в біса, це почула? — здивувалася Шарлін.— На крик не реагує, а твої слова чує.

— Я багато чого чую,— париувала стара.— Багато різного. Чи не так, Лулабель?

— Авжеж,— погодилася дівчина. Вона вместилася на колінах бабусі.— Ти чуєш геть усе, хіба ні, Бабуню К.? Ти майже труп, але чудово все чуєш, чи не так?

— Чистісінька правда, моя любя.

— Що ж ти робитимеш із цим басейном? — спитав Джуніор Джуніор.

— А чому ти питаєш? — мовив Віт. — Хочеш купити? Я продам тобі його за секунду. Ти тільки запропонуй.

— Я можу поставити туди кількох свиней. Вирубати дно і загнати їх.

— Забирай.

— Я міг би привести свиней сюди. Так було би простіше. Як гадаєш?

Віт мотнув головою.

— Тоді ми нюхатимемо твоїх свинюк. А я не хочу їх нюхати.

— Але у тебе все так добре поставлено. Перенести буде важко. Багато роботи, — Джуніор Джуніор запалив тоненьку зелену сигару. — Одну свиню зможеш залишити собі. Що скажеш?

— Мені не потрібна жодна із твоїх довбаних свинюк.

— Стеж за язиком! — заволала Бабуня К.

— Якщо мені хочеться бекону, я йду в маркет, — мовив Віт.

— І купуєш його за мої гроші, — докинула Шарлін. — Приведи свиней, Джуніоре Джуніоре, але я візьму собі двох, величеньких, і ти їх сам заріжеш.

— Домовилися.

Віт промовчав. Він підвівся, перетнув двір і допоміг чотирирічній дитині залізти в іграшковий пластиковий автомобіль.

Бабуня К. утупилася в невидиму цятку. Шарлін якусь хвилю уважно дивилася на неї.

— Бабуню К., із тобою все гаразд?

Стара не відповіла.

— Бабуню К.?

— Що з нею не так? — поцікавився Джуніор Джуніор, нахилившись трохи ближче. — Напад стався чи що?

Тут Бабуня К. здивувала їх своєю реакцією.

— Ні, у мене не стався напад, дебіле. Хіба людина не може спокійно поміркувати про своє життя? Якийсь йолоп обов'язково

припише тобі інсульт. Може, то з тобою стався напад? Ти — єдиний із нас, хто має відповідні симптоми.

— Чому ти накинулася на мене? — спитав Джуніор Джуніор.— Шарлін першою вирячилася на тебе.

— Не зважай на нього,— мовила Шарлін.— Про що ти думала, Бабуню К.?

Стара знову впилася очима в порожнечу.

— Про те, чого я бажала би ніколи не робити. Про брехню, яку колись давно згодувала всім і кожному. І та брехня стосувалася чорномазого хлопця.

— О господи! — зітхнула Шарлін.— Починається.

— Я скривдила того малого негра. Як написано у хорошій книжці: «Що тільки людина посіє, те саме й пожне!»

— Що ж це за хороша книжка? — поцікавилася Шарлін.— Може, журнал «Пістолети та боєприпаси»?

— Ні, Біблія, невігласко.

У дворі запала тиша. Стара вела далі:

— Я не говорила, що він сказав мені щось непристойне, але Боб і Джи-Бі наполягали, що він це таки зробив, і я не заперечувала. Понад усе на світі я бажала би не робити цього! Джи-Бі ненавидів нігерів.

— Ця історія в минулому, Бабуню К. Розслабся. Ніщо не змінить того, що трапилося. Ти не воскресиш хлопця.

2

Делрой Дігбі, помічник шерифа, проїжджав міст Таллагачі на своїй службовій машині — дванадцятирічному «Форді Краун Вікторія», коли йому наказали вирушити на виклик до району Смол Чендж. В'їхавши до двору Джуніора Джуніора Майлама, він побачив дружину господаря Дейзі, яка металася туди-сюди, ридала і бурхливо жестикулювала. У старших класах Делрой деякий час

зустрічався з Дейзі, а потім вони розбіглися через те, що вона вкусила його за язик. Згодом він вступив до армії і почав службу в інтендантському підрозділі. А повернувшись додому в Міссісіпі, він виявив, що Дейзі вийшла заміж за Джуніора Джуніора і вагітна четвертою дитиною. Саме цю дитину вона зараз тримала на руках. Інші троє сиділи на першій сходинці ганку, нерухомі, як зомбі.

— Що сталося, Дейзі? — спитав Делрой.

Дейзі припинила махати руками і втупилася в нього поглядом. Її обличчя набрякло від сліз, почервонілі очі глибоко запали.

— Що таке? Що трапилось, Дейзі? — повторив він.

— Там, у задній кімнаті...— відповіла вона.— Джуніор Джуніор... О господи! Здається, він мертвий,— прошепотіла вона, щоби діти не почули її.— Точно мертвий. Ми всі щойно повернулися з великого блошиного ринку, що на стоянці біля «Семс Клуб». Діти нічого не бачили. Боже мій!

— Ясно, Дейзі. Залишайся тут.

— Там є ще дещо,— докинула вона.

Делрой поклав руку на пістолет.

— Що?

— Ще хтось. Він теж мертвий. Напевно. О, так! Мертвий! Точно помер. От побачиш.

Делрой був збентежений і трохи наляканий її словами. Усе, чим він донині займався на службі,— рахував рулони туалетного паперу. Він повернувся до патрульної автівки і дістав рацію.

— Гетті, на зв'язку Делрой. Я приїхав до дому Джуніора Джуніора Майлама. Гадаю, мені знадобиться допомога.

— Бреді десь близько. Я відряджу його до тебе.

— Дякую, мадам Гетті. Перекажи йому, що я буду в задній частині будинку.— Він відклав рацію і розвернувся до Дейзі: — Піду огляну те місце. Коли під'їде Бреді, відправ його до мене.

— Кімната розташована прямисінько за кухнею...— Вона ніжно торкнулася його ліктя.— Делрою... Знаєш, ти завжди подобався мені, коли ми вчилися у старшій школі. Я не хотіла кусати тебе за язик. Мені страшенно прикро. Фаст Філіс Такер сказала, що всім хлопцям подобаються такі поцілунки, от і я зробила це. А тобі не сподобалося. Мабуть, я була занадто грубою.

— Усе добре, Дейзі,— трохи відійшовши, він обернувся і глипнув на жінку.— Дейзі, ти ж не вбивала його, чи не так?

— Делрою, це я викликала поліцію.

Делрой пильно дивився на неї.

— Ні, я не вбивала його. Жодного з них.

Переступивши поріг будинку, Делрой не витяг зброю, однак міцно обхопив руків'я пістолета в кобурі. Тоді повільно перетнув вітальню. Там панувала напівтемрява через те, що вікна виявилися напрочуд маленькими. Камінна полиця була заставлена мініатюрними нагородами за досягнення в боулінгу. Всюди стояла мертва тиша, і це налякало його ще дужче, змусивши сильніше вчепитися в пістолет. А що як убивця досі десь тут? Може, варто вийти надвір і дочекатися Бреді? Але якщо він так вчинить, Дейзі може вирішити, що він боягуз. Бреді, безсумнівно, глузуватиме з нього і назве слимаком. Тому він рушив уперед. Окинув побіжним поглядом кожну спальню і довго стояв у кухні, перш ніж штовхнути двері, що вели до задньої кімнати. Його чоботи гучно стукотіли по начищеному лінолеуму.

Щойно увійшовши туди, він застиг на місці. Його немовби паралізувало. За все своє життя він не бачив двох трупів, які були би настільки мертвими. А він побував на тій клятій війні. Те, що, ймовірно, було Джуніором Джуніором, мало розбитий і закривавлений череп. Делрой навіть розгледів частину мозку. Навколо його шиї був кілька разів обмотаний іржавий колючий дріт. Одне око — вирване чи вирізане — валялося біля стегна,

витріщаючись на свого власника. Кров заливала все навколо. Одна рука була вивернута під неймовірним кутом і заломлена за спину. Штани розстегнуті й спущені до колін. Пах укритий засохлою кров'ю, і скидалося на те, що мошонки бракувало. Футів за десять від Джуніора Джуніора лежало тіло маленького чорношкірого чоловіка. Його обличчя було страшно побите, голова розпухла, на шиї виднілася сила-силенна шрамів, неначе від зашитих ран. Хоча кровотечі не було видно, не виникало жодних сумнівів, що він мертвий. Чорношкірий був одягнений у синій костюм. Делрой знову позирнув на Джуніора Джуніора. Голі ноги чоловіка здавалися надивовижу живими.

Делрой підскочив від несподіванки, коли перед ним постав Бреді.

— Господь всемогутній! — скрикнув Бреді.— Чортове лайно! Трясця його матері! Оце Джуніор Джуніор?

— Гадаю, так,— відповів Делрой.

— Є якісь ідеї, хто той чорношкірий?

— Жодної.

— Який безлад! — мовив Бреді.— О господи! Боженько! Ісусе! Ти тільки поглянь на це: йому відрізали яйця!

— Бачу.

— Здається, яйця Джуніора в руці у чорношкірого.

— Твоя правда.— Делрой нахилився, щоб оглянути тіло зблизька.

— Нічого не торкайся. Не чіпай те кляте лайно. Тут стався злочин... Божечки!

3

— От дідько! Ненавиджу вбивства понад усе на світі,— мовив шериф Ред Джеті.— Це може зіпсувати весь день.

— Шкода марно втраченого життя? — спитав коронер, преподобний Кед Фондл.

Він щойно визнав мертвими Джуніора Джуніора та неопізаного чорношкірого чоловіка, майже не торкнувшись їх.

— Ні, просто не люблю метушні.

— Багато крові,— зауважив Фондл.

— Плювати на ту кров. Мене бісить паперова тяганина,— Джеті вказав на підлогу.— Куди ти подінеш яйця Майлама?

— Накажи своїм хлопцям покласти їх у пакет. Не бачу сенсу пришивати їх назад. Утім власник похоронного бюро може обговорити це з родиною.

Шериф Джеті опустився навпочіпки, намагаючись не торкатися коліном підлоги, й уважно оглянув труп чорношкірого, нахилиючи голову вбік.

— Він не здається тобі знайомим?

— Я навіть не можу визначити, яку він мав зовнішність. Тіло дуже ушкоджене. До того ж усі чорні видаються мені однаковими.

— Гадаєш, його вбив Джуніор Джуніор?

Фондл похитав головою.

— Жоден із трупів на вигляд не є свіжим.

— Ну що ж, тоді ми покладемо їх у фургон і відвеземо до моргу.— Джеті обернувся і глянув у бік кухні.— Делрою, тягніть сюди мішки!

— Ви хочете, щоби ми зняли відбитки? — спитав Делрой.— Ми нічого не торкалися. Принаймні у цій кімнаті.

— Навіщо нам та морока? Хоча... Чом би й ні? Ви з Бреді займетеся цим. А потім допоможете відмити кров.

— Це не вказано в моїй посадовій інструкції,— мовив Бреді.

— А ти, виходить, хочеш працювати за інструкцією? — спитав Джеті.

— Відмити кров,— повторив Бреді.— Ходімо, Делрою.

4

Шериф Джеті під'їхав до офісу коронера — цегляної будівлі на околиці міста — і припаркував свою автівку («Б'юїк Електра», що належав його матері, однак зберігся у хорошому стані завдяки перефарбуванню і дрібному ремонту) на майданчику перед офісом. Наближалася обідня пора, і його велике черево буркотіло досить гучно, аби цей звук почули інші. Він увійшов до будівлі й проминув письмовий стіл, за яким сидів співробітник, чиє ім'я він ніяк не міг запам'ятати.

Пастор (він же доктор медицини) Фондл сидів за металевим столом у прозекторській. Велика лампа горіла, але була відвернута від столу.

— Що сталося, Кеде? Чому я маю стирчати в цьому гробаному моргу замість того, щоб обідати вдома, у затишному сімейному колі?

— Виникла одна проблема,— мовив Фондл.

— Що ж це за проблема?

Фондл підійшов до однієї із чотирьох холодильних камер, установлених у віддаленому кінці приміщення.

— Ось сюди я поклав мертвого негра.

— Так? І що з того?

Фондл відчинив дверцята і витягнув порожню комірку.

Джеті підступив ближче й оглянув блискучу металеву поверхню.

— Тут нікого немає.

— Отже, ти теж це бачиш,— мовив Фондл.— Той чорномазий сучий син був тут сорок п'ять хвилин тому.

— Про що ти говориш? Ти хочеш сказати, що тіло зникло?

— Я хочу сказати, що не знаю, куди поділося тіло.

— Іди в дупу. Покійники не встають і не виходять надвір,— сказав Джеті.— Хіба таке можливо?

— Я знаю лише одного, хто воскрес.

— Хто ж то був?

Фондл насупився.

— Ісус Христос, наш Господь усемогутній, невігласе! Тобі треба частіше піднімати власну дупу і ходити до церкви.

Джеті хитнув головою.

— А ти не переклав його в інше місце?

— Так видається на перший погляд. Я навіть перевірів інші три комірочки. Майлам лежав отам. Я зазирнув до шафи. Подивився у фургоні. Кажу ж тобі: хтось украв труп того чорного.

— Паскудство,— підсумував шериф.— Вибач мою французьку, пасторе.

— Хто міг це зробити?

— Ми навіть не знаємо, ким був той довбаний негр. Може, з'ясуємо щось завдяки його відбиткам.— Джеті поглянув на вікна, тоді на двері, крізь які ввійшов до приміщення.— Коли ти виходив з офісу?

— Близько другої я виходив по добрива для моєї дружини. Мене не було щонайбільше двадцять хвилин. Але Діл залишався за своїм столом.

— От чорт! — Джеті дістав свій мобільний і позирнув на екран.— Бреді, куди ти, в біса, пропав?

— Відмиваю кров згідно з вашими інструкціями,— відповів Бреді.

— Відповідай увічливо, йолопе! Забирай Делроя, і тягніть ваші дупи до офісу коронера. Мерщій!

— А як же кров?

— Забудь про ту кляту кров! Тягніть ваші дупи сюди! — він обірвав зв'язок порухом товстого пальця.— Пам'ятаєш, як добре було жбурляти в когось слухавкою? Ненавиджу ці маленькі шиплячі телефони. Поклич Діла!

Фондл натиснув клавішу інтеркома, вмонтованого у стіну.

— Діле, підійди до нас, будь ласка.

— Діл хороша людина? — поцікавився Джеті.

— Так. Я певен, що мертвий чорношкірий йому не потрібен.

Діл увійшов до кімнати.

— Так, преподобний. Слухаю вас, сер.

— Пам'ятаєш тіло того негра, що ми привезли сьогодні вранці?

— спитав Фондл.

— Чи пам'ятаю я його? Що ви маєте на увазі?

— Труп зник,— пояснив шериф Джеті.— Ти сидів на своєму робочому місці весь день?

— Так. Я навіть з'їв там ланч. Салат із яйцем.

— І ти не вставав посрати?

— Я роблю це щовечора, о сьомій, як годинник. Потім дивлюся серіал «Маверік» і готую собі збиті вершки.

— Ти не виходив з офісу з якоїсь іншої причини?

— Ні.

— Ти хочеш сказати, що ніхто не міг пройти повз тебе непоміченим?

— Саме це я і кажу.

— А задні двері?

— Їх заклинило. Зачинені намертво вже два роки,— відповів Фондл.

— Теж мені пожежонебезпека, чорт забирай,— зауважив Діл.

— Де ти живеш, Діле? — спитав шериф.

— Я живу з моєю мамою, на краю Чендж.

— О, точно — ти син Мевіс Діл,— згадав Джеті.

Діл кивнув.

— Як вона поживає?

— Товста. Щаслива, бо жирна. Ви кажете, що звідси зник труп?

— Скидається на те,— підтвердив Фондл.

— Якись версії? — мовив Джеті до Діла.

— Я точно не крав тіло.

— Ви всі стверджуєте, що задні двері зачинені,— сказав Джеті.

— Їх заклинило,— виправив Діл.

— Ходімо глянемо про всяк випадок.— Джеті рушив слідом за Ділом і Фондлом брудним коридором, захаращеним старим обладнанням.

— Вимикач десь угорі на цій стіні,— сказав Фондл.

Він помацав рукою за високою металевою шафкою і, знайшовши вимикач, увімкнув світло. Флуоресцентні лампи задзижчали і заблимали.

Задні двері були відчинені, замок був явно зламаний, на одній із петель виднілися свіжі подряпини.

— Що це, в біса, таке? — здивувався Діл.— Ніхто не чіпав ці двері останню сотню років!

Джеті оглянув замок. Жоден ключ не встромився би в запилений, укритий іржею отвір.

— Хто ж міг це зробити?

— Ця штукавина дуже міцно трималася,— зауважив Діл.

— Факт,— погодився Фондл.— Я скажу вам, хто тут попрацював.

— Диявол? — припустив Діл.

Фондл кивнув.

— Диявол власною персоною. Ісусе, врятуй нас!

Джеті позирнув на маленький бетонований майданчик за масивними дверима.

— Діле, повертайся на своє місце і чекай там. Не торкайся нічого. Підкреслюю: геть нічого.

— А що я маю робити? — спитав Фондл.

— Ти теж нічого не торкайся.— Він знову витяг мобільний.— Гетті, перекажи Джетро, щоби той прийшов сюди з матеріалами для

зняття відбитків.

Він повернув телефон у кишеню і похитав головою:

— О господи!

• • •

Далі — у повній книжці «Дерева».

nashaknyga.com.ua